

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Titulus XXV. XXVI. & XXVII. De Officio Primicerii, Sacristæ & Custodis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

pali, sed solum in minoribus & plebanis, *c. fin. cit. ibi, Per minores Titulos.*

6. Major difficultas est de jurisdictione: non quidem interni sive Conscientiae fori; hanc enim non minus, quam parochis aliisque curatis subiectis ipsi competere, omnes facile concedunt. Sed externi; nam etiam hanc cum Glossa *in e. cit. V. Referant.* ipsi adstruunt, *Lai-man Tract. de Jurisdic. n. 145. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 11.* quod sit vicarius Episcopi ad clerum ac populum gubernandum foris constitutus, & propterea *Clement. 2. junctâ Glossâ V. Foraneo de Rescrip.* appelletur Vicarius Foraneus: cui jurisdictionem competere *Tit. 28. à n. 30.* dicemus.

Sed verius, hujusmodi sive propriè dictam Fori externi jurisdictionem de Jure ipsi sine commissione competere, cum Zabarella *in Clement. 1. de Prabend. q. 2. & 7.* negant Barbofa *cit. cap. 6. n. 33. & 36. & Engel ad hanc Rubr. n. 2.* quod, licet minora quaedam & leviora sine figura iudicii, aut cum ista quidem, sed ex Epi-

scopi iussione sive delegatione, & secundum ipsius ordinationem determinare, & Decanatus sui clericos officii sui administrare valeat, tamen non solum excommunicationis aut alterius censura sententiam ferre ac promulgare, & de matrimonialibus aliisque causis ad forum ecclesiasticum pertinentibus cognoscere; sed minores etiam lites & controversias inter Decanatus sui clericos aut alios ortas judicialiter definire, aut monachos inobedientes aut aliter delinquentes clericos poenae coercere non possit: sed iuxta *c. fin. cit.* ad Episcopum referre, ab eoque ordinata exequi teneatur, *ut in e. cit.* notat Panormit. *n. 1. in fine & à Rota decisum, refert e. cit. Barb. à n. 11.*

Dixi de Jure; quia non tantum ex delegatione & privilegio, sed condicione etiam jurisdictionis ipsi in foro externo competere potest, *arg. c. Dilecti 4. de Arbitr. & c. Cum in Ecclesiis 3. de Officio Ordin.* ubi eam plebanus tenuit; hujusmodi Jure speciali, *ut ibi notat Barbofa n. 3.*

TITULUS XXV. VI. & VII. De Officio Primicerii, Sacristae & Custodis.

SUMMARIUM.

1. Nominis Primicerii etymon,
2. Et officium.
3. Dignitatem quidem obtinet:
4. Sed sine jurisdictione.
5. Derivatio & notatio nominis Sacristae
6. Eiusque officium;
7. Quod hodie Officium & alicubi Dignitas est.
8. Custos de Jure Sacrista minister;
9. De consuetudine idem cum eo est;
10. Et alicubi obtinet Dignitatem.

1. **P**rimicerius sive, ut Tholosan, *Synag. lib. 15. cap. 22. n. 6.* eruditè notat, primus in cera vel certis tabulis aut albo descriptus, in genere dicitur primus cujusque Ordinis vel Officii, Alciatus in *Rubric. C. de Primicer.* sic enim Primicerius Fabricæ aut Fabricensium Domesticorum, mensarum, l. *Primicerius 2. C. de Fabric. § l. 1. C. de Mensor.* Primicerius Scholarum, Decanorum, l. *Hæc lege 2. C. de Privileg. Scholasti. § l. 1. C. De Decanis &c.* sic Primicerium Apostolorum, istorum Principem S. Petrum, Baldericus in *Hist. Hierosol.* & S. Stephanum eodem sensu, quò nos Protomartyrem, Martyrum Primicerium vocat S. Augustinus *Serm. 21. De Temp.* Is verò, qui in ordine secundus, tertius &c. Secundicerius, Tertiocerus & sic deinceps vocatur, *Rubr. C. de Primicer. Panciroli Lib. 2. var. cap. 85.*

2. In proposita nobis Rubrica Primicerii nomine venit Cantor sive, qui præest choro psallentium & scholæ Cantorum, *can. 1. §. Ad Primicerium dist. 25.* & in quibusdam Ecclesiis Præcentor: qui verò ejus absentis aut impediti vices gerit, Succentor solet appellari, Laiman in *c. Unic. §. Adverte.* Cujus officii introducendi ratio fuit; quòd à primis Ecclesiæ temporibus, tam in missa quàm Horis Canonicis, psalmodia & cantus adhibitus fuerit: utque eò Divinæ laudes ordinatè & decenter cantarentur, in Ecclesiis Cathedralibus & Regularibus instituta fuerit schola Cantorum: & huic præfectus aliquis, cujus studio & industriâ diaconi & alii clerici, ad cantum & Chorum destinati, sacros libros legendi, psalmos aliàsque Divinas laudes decantandi ordinem modumque addicerent, §. *Uc. cit. Panormit. ibi in fine & Barbosa de Canon. §. Dignit. cap. 9. n. 6.*

3. Porro, Primiceriatum sive Cantoriam vel, ut etiam vocatur, Præcentoriam de Jure non beneficium simplex, sed dignitatem esse, ex *c. Cum accessissent 8. de Constitut. c. Cum olim 6. de Consuet. & eo desumitur; quòd sit præeminentia conjuncta cum administratione; cum Primicerius ratione officii sui in Choro & omni confesso Canonicorum, in suffragiis ferendis locum & ordinem honorificum obtineat, Azor p. 2. *Instit. lib. 3. cap. 16. q. 3.* & in Processionibus, sicut qui in dignitate constituti sunt, Pluviali, non ut Canonici Planetâ, indutus incedat, ut S. Congreg. Rituum censuit apud *cit. Barbosa n. 8.**

4. Jurisdictionem autem & animarum curam de Jure non habet; cum præcipuum ejus officium sit, diaconos & reliquos clericos ad chorum deputatos Sacrarum scripturarum lectionem, psalmodiam & reliquum cantum docere, lectiones ad Matutinum &c. distribuere & similia: & licet ei etiam incumbat cura, ut inter clericos suæ curæ commissos disciplina observetur, hoc tamen fiat directione & correctione omnino extrajudiciali &, quos ita emendare non valet, excessus, ad Episcopum vel Archidiaconum, sub quo est, *c. Unic. cit.* debeat referre §. *Ad Primicerium cit. Barbosa cit. n. 6. De Jure inquam, intellige Communi,* quia speciali Jure ejus auctoritas minor & potestas major, & pro Ecclesiarum diversitate diversa esse potest.

5. Sacristæ nomine hic venit, qui olim Sacellanus à parvo sacco, in quo Ecclesiasticas pecunias secum ferebat, Azor p. 2. *Instit. lib. 3. cap. 16. q. 5.* in aliquibus Ecclesiis Thesaurarius, *c. Cum olim 32. pr. de Officio delegati §. c. Cum nostris 6. de Concess. Præb. & à Justiniano Imp. Cimeliarcha vocatur l. §. fin. C. de bonis auth. jud. possid.* sicut enim

C c c c 2 locus,

locus, in quo vasa & vestes sacrae ceteraque ad ministerium Ecclesiasticum deputata suppellex reponitur & asservatur, Sacrarium, *I. Sacra* 9. §. 2. ff. *de Res. divis.* ita, qui sacri ejus thesauri curam & custodiam habet, Sacrista appellatur, Tholof. *Synag. lib. 15. cap. 39. n. 3.* & Gonzalez *in c. Unic. bic. n. 1.*

6. Quare Sacrista & Theaurarii in Ecclesia idem, & juxta *can. 1. pr. V. Ad Theaurarium dist. 25. §. c. Unic. bic.* utriusque munus est, calices, patenas, thuribula, candelabra aliisque ejusmodi instrumenta ornamentaque & vestimenta Ecclesiastica, totumque Ecclesiae Theaurum custodire, & quae ad luminaria, ministeria, ornatum & thesaurum Ecclesiae pertinent, curare & ordinare, *V. §. c. Unic. cit.*

7. Etsi verò propter ejusmodi custodiam curamque Sacrista olim nullam dignitatem: imò; quòd ejus administratio vi institutionis suae perpetua non fuerit, nec beneficium propriè dictum, sed solummodo officium in Ecclesia haberit, *Ut cit. Tholof. & Gonzalez* uterque *n. 1.* observant: postea tamen introducta & multarum Ecclesiarum Cathedralium statuti firmata consuetudine Sacristae officium inter Beneficia & Dignitates Ecclesiasticas relatum fuit, Panormit. *in c. De multa 28. de Prabend. n. 23.* Azor *cit. cap. 16. q. 6.* & aliis DD. Rotaeque decisionibus relatis Barbofa *de Canon. §. Dignit. cap. 8. n. 6.* Unde Sacrista caularum Ecclesiasticarum cognitio definitioque à sede Apostolica delegari potest, & jam ab Innocentio III. delegata fuit, *c. Cum olim cit. §. c. Ex tenore 11. de Foro compet.*

8. Sicut Sacrista & Primicerius, *cc. Unicus de Offic. Primic. §. Sacrist.* & ipse etiam Archipresbyter, *can. 1. V. Archi-*

presbyter dist. 25. §. c. 1. de Officio Archipresb. sic etiam Custos de Jure liberatus est Archidiaconi Jurisdictioni, *n. 1. bic* quia ex officii sui institutione Sacrista quasi minister est, secundum Tholof. *Synag. lib. 15. cap. 39. n. 7.* non quidem ad vasa aurea & argentea, pretiosa vestimenta & Ecclesiae Theaurum conservandum; cum istorum cura & custodia Sacrista sive Theaurario propria sit, *ut c. 1. cit. V. Utenilia* advertit Hostiensis ad custodienda cetera & minus pretiosa Ecclesiae Utenilia, & rei Divinae instrumenta, panem, vinum & reliqua ad altaris ministerium necessaria paranda, ad danda signa Nocturnorum Divinorumque officiorum Divinorum, lampades & luminaria in tempore missae danda extinguendaque, & hujusmodi alia deputatus, ut ex utriusque *cc. tenore. S. Isidoro in Regula cap. 19.* & aliis Scriptoribus eruditè ostendit *Du-Roi Glossar. V. Custos.*

De Jure, inquam; quia Consuetudine ejus officium passim est immutatum: & in aliquibus Ecclesiis id est Theaurarius minor, Barbofa *de Canon. §. Dignit. cap. 8. n. 11.* in aliis passim Sacrista sive Theaurarius & Custos unus idemque, & utriusque etiam officium potiori ejus parte in alium translata, unum idemque evasit, cum Hostiensis *in Summa de Officio Sacristae Azor p. 2. Instit. lib. 3. cap. 16. q. 1.* & Laiman *in c. 1. cit. desumunt ex c. fin. Verbis, Ut nulla negligentia in Jure Dei Ecclesia videatur, bi tres Archidiaconus, Archipresbyter & Custos simul juncti providè peragant: ubi, Sacrista appellatione Custodis comprehenditur, quàm omnino praetermissis, ut detur.*

Ceterum

